

Årlig rapport för tillsyn av stora verkstäder 2021

Foto taget vid Stockholms Reparationsvarv av Anna Vestman

Innehåll

Beskrivning av stora verkstäder	3
Planerade tillsynsinsatser år 2021	3
Genomförda tillsynsinsatser	4
Indikatorer för tillståndet inom området stora verkstäder	6
Egenkontroll	6
Energi	6
<i>Goda exempel på arbete/förbättringar inom energiområdet</i>	7
Kemikalier	7
<i>Exempel på arbete/förbättringar inom kemikalieområdet</i>	8
Förändringar inom verkstadsbranschen	8
Tillsynens positiva påverkan på företagen	9
Bilaga	10

Beskrivning av stora verkstäder

Det som förvaltningen kallar stora verkstäder omfattar såväl stora mekaniska verkstäder, bilverkstäder och olika former av lackerare. Underlaget för tillsynen år 2021 var fyra tillståndspliktiga (B)-anläggningar (tillstånd ges av länsstyrelsens miljöprövningsdelegation) och 34 stycken anläggningar som kräver anmälan (C) inom Stockholms stad.

Tillsynsområdet innefattar också 24 stycken U-anläggningar¹ som bedömts kräva mer/tätare tillsyn än de övriga mindre verksamheterna. I förvaltningens tillsynsregister Ecos finns ytterligare ca 500 anläggningar (små verkstäder), fortsättningsvis benämnda U-verksamheter, registrerade. Det är företag som inte omfattas av miljöbalkens krav på tillstånd eller anmälan. Tillsynen över dessa mindre verksamheter rapporteras separat till nämnden.

Planerade tillsynsinsatser år 2021

Följande tillsynsinsatser planerades i huvudsak att genomföras år 2021:

1. Genom granskning och återkoppling av miljörapporter/årsrapporter säkerställa att verksamhetsutövarna följer givna tillståndsvillkor/har en fungerande egenkontroll.
2. Genomföra digitala eller fysiska inspektion hos 30 av branschens företag. Fokus ligger på egenkontroll och kemikalieförteckningar.
3. Att hantera anmälan om ägarbyte, klagomål etc. i enlighet med förvaltningens servicemål.
4. Inom den ordinarie tillsynen kontrolleras om verksamheterna utför service på AC-aggregat på fordon samt om personalen i sådana fall har rätt utbildning för att utföra den servicen.
5. Inom den ordinarie tillsynen av verksamheter som utför däcktvättar med plastgranulat kommer informationsmaterial att delas ut angående spridning av mikroplaster (senarelagt till 2022).
6. Inom ramen för den ordinarie tillsynen av miljöfarliga verksamheter lyfts frågan om verksamheternas hantering av dagvatten i den mån de har rådighet över dessa ytor.

---

¹ U-anläggningar är miljöfarliga verksamheter som varken kräver tillstånd eller anmälan innan verksamheten påbörjas.

7. Vid tillsyn av stadens varv lyfts frågan om vattenrening med avseende på metaller och mikroplaster.

Eftersom det är vitt skilda typer av företag som förvaltningen klassar som stora verkstäder så varierar tillsynsbehovet och därmed också det intervall med vilket de besöks. Generellt är dock tillsynen inriktad på förebyggande verksamhet såsom granskning av kemikalie- och avfallshantering och verksamheterna besöks regelbundet.

Denna rapport omfattar verksamheter som inspekterats på plats eller digitalt under året, se tabellen i bilagan. Tillsyn under året har även omfattat många andra verksamheter, exempelvis i form av förelägganden, granskningar av inkomna handlingar och telefonsamtal.

Genomförda tillsynsinsatser

1. Miljörapport/årlig rapportering

Fyra företag omfattades av kravet på miljörapportering. Tre av dessa har lämnat miljörapport. Förvaltningen har granskat tre miljörapporter och bedömer att de verksamheter som inkommit med miljörapport följer givna tillståndsvillkor. En miljörapport ska minst innehålla uppgifter som regleras i förordning, föreskrift eller tillstånd. Belox har inte lämnat miljörapport för den del av året då produktion fortfarande bedrevs. Förvaltningen har skickat flera påminnelser och kommer att förelägga verksamheten att inkomma med uppgifterna om de inte redovisas senast 31 mars 2022.

Därutöver har 13 företag lämnat en årsrapport. Syftet med årsrapport är att tillsynsmyndigheten fortlöpande ska få in de uppgifter som behövs för att kunna bedriva en effektiv kontroll av verksamheternas miljöpåverkan. Rapporterna innehåller t.ex. uppgift om mängd och typ av avfall som körts bort och en redovisning av de eventuella incidenter som skett under året. Fem företag har i ett tidigare skede förelagts om att inkomma med årsrapport och åtta verksamheter gör det löpande på frivillig basis. Företagen får en skriftlig eller muntlig återkoppling på det som redovisats i rapporten. Samtliga 13 verksamheter som ska lämna årsrapport har inkommit med dem.

2. Inspektioner

Fysiska eller digitala inspektioner genomfördes på alla 30 planerade verksamheter.

3. Ägarbyten etc

Förvaltningen har hanterat en anmälan om ägarbyte i enlighet med förvaltningens servicemål. Inga klagomål har inkommit.

4. Kontroll av behörighet/utbildning för att utföra AC-arbete

Förvaltningen har kontrollerat behörighet och utbildning hos de större fordonsverkstäder som besökts under år 2021.

5. Däcktvätt och mikroplaster

En av en de planerade huvudinsatserna var att tillsammans med avdelningen för miljöanalys ta fram informationsmaterial om spridning av mikroplaster. Informationen skulle sedan, inom ramen för den ordinarie tillsynen, delas ut till verksamheter som utför däcktvätt med plastgranulat. Denna insats utfördes aldrig utan kommer istället att genomföras under 2022.

6. Dagvatten

Hos de besökta verksamheterna har frågor ställts kring vem som är ansvarig för dagvattenbrunnar på områden intill verkstadslokalerna. I de flesta fallen har verksamheten angett spontant att ansvaret ligger hos fastighetsägaren och det har också visat sig vara korrekt. För några av verksamheterna har det efter deras kontroll visat sig att det är verkstadens uppgift att sköta brunnarna.

7. Varvens utsläpp av metaller och mikroplaster

Under 2021 har Stockholms Reparationsvarv besökts. Det nya reningsverket kommer, enligt verksamhetens konsult, att kunna fånga upp både metaller och mikroplaster.

Indikatorer för tillståndet inom området stora verkstäder

Indikator och årsmål

Indikator	Årsmål	Utfall
Andelen besökta företag som inlett ett arbete med att effektivisera sin energianvändning (objekt med årsavgift)	100 %	100 %
Andelen U-verksamheter (med fast årlig avgift) som har en godtagbar kemikalieförteckning	100 %	80 %
Andel företag som bedöms ha god egenkontroll	100 %	97 %

För att försöka mäta nyttan av tillsynen finns indikatorer. Samtliga besökta företag som betalar fast årlig avgift uppfyller målet om effektivisering av energianvändning. Indikatorn som rör kemikalieförteckning speglar hur de besökta U-verksamheterna, under 2021, uppfyller målet.

Egenkontroll

Egenkontrollen är företagets egna verktyg för att fortlöpande kontrollera och utvärdera de risker för miljön och människors hälsa som deras verksamhet kan ge upphov till. Under rubrikerna Energi och Kemikalier listas exempel på vad verksamheternas genomfört under 2021 för att komma vidare med sin egenkontroll och i förlängningen minska sin miljöpåverkan. Ett sätt att kontrollera att ett företag har en god egenkontroll är att exempelvis granska skriftlig dokumentation av rutiner och sedan, inte minst, kontrollera hur rutinerna tillämpas i verkligheten. Egenkontrollen måste genomsyra hela företagets organisation. Alla besökta verksamheter, förutom ett, bedömdes ha en god egenkontroll.

Energi

Energifrågor diskuteras med alla typer av verksamheter som miljöförvaltningen har tillsyn över. Det är en tacksam fråga då de flesta åtgärder leder till såväl miljövinster som minskade kostnader. I verkstadsbranschen finns det flera företag som har energikrävande processer. Däremot är det inte vanligt att verksamheten äger sina lokaler och därmed har de liten rådighet över uppvärmningen. Verksamheterna har möjlighet att få en timmes gratis rådgivning om energi via Energirådgivningen. Det är en opartisk service från

flera kommuner i Stockholmsregionen. I samband med tillsynen upplyser förvaltningen om detta. Samtliga besökta företag som betalar fast årlig avgift uppfyller målet om effektivisering av energianvändning.

Goda exempel på arbete/förbättringar inom energiområdet

- Sveaplans Bil, Plåt & Lack använder en topplack som kräver 13° C lägre temperatur än konventionella topplacker för att torka. Torktiden är också kortare än för motsvarande lacker.

Kemikalier

Alla tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter som hanterar kemiska produkter ska ha en förteckning över dessa produkter. Syftet med förteckningen är att företaget ska få en säkrare hantering av kemikalierna och bl.a. kunna göra aktiva val genom att byta ut miljö- och hälsofarliga produkter mot sådana som ger en mindre påverkan på miljö och hälsa. Genom att ta reda på vilka ämnen som ingår i de kemiska produkter som används i verksamheten så kan ett än mer effektivt arbete med substitution av kemikalier bedrivas. Målet är att få bort produkter som innehåller s.k. utfasnings- och riskminskningsämnen. 16 av 19 besökta B- och C-verksamheter har en godtagbar kemikalieförteckning.

Så kallade U-verksamheter har ingen formell skyldighet att vara sig ha en skriftlig dokumentation av sin egenkontroll eller en skriftlig förteckning över sina kemiska produkter men det finns exempel på företag, främst sådana som tidigare klassats som anmälningspliktiga eller större bilverkstäder, som ändå har en sådan skriftlig dokumentation. Under 2021 har förvaltningen fortsatt jobba med att få de besökta U-verksamheterna att börja upprätta kemikalieförteckningar. Åtta av de tio inspekterade U-verksamheterna hade en godtagbar kemikalieförteckning.

Förvaltningen bedömer att arbetet med kemikalieförteckningar är nödvändigt för att verksamheterna ska kunna få en överblick av de kemikalier de använder. Förteckningen ska också förändras i takt med att verksamheten förändrar sitt kemikalieinnehav.

Förvaltningen kommer att jobba vidare med kemikalieförteckningar även under 2022 och ambitionen är att tillsynen successivt ska leda till att alla företag har en godtagbar kemikalieförteckning.

Exempel på arbete/förbättringar inom kemikalieområdet

- Bosch Rexroth har under 2021 startat upp ett pilotprojekt med syfte att minska behovet av att byta vätska i tvättbad. Genom att tillsätta tensider och/eller skimma av fett och oljor kan badens livslängd öka.
- B R Stockholm Bilverkstad har köpt en färgblandningsrobot som i förlängningen ska minska färgspill.
- Stockholms reparationsvarv på Beckholmen har installerat ett reningsverk för spolvatten från fartyg.

Förändringar inom verkstadsbranschen

Här nedan redovisas exempel på förändringar under 2021 som skett hos några av de stora verkstäderna och inom området:

- Belox (tillståndspliktig ytbehandlare) har lagt ner sin produktion. SnickeriEtt har upphört med lackeringsdelen av sin verksamhet och verksamheten vid Snickman i Årsta drivs vidare genom en annan ägare efter konkurs.
- Bosch Rexroth har aviserat att de senast slutet av mars 2023 kommer att flytta sin produktion från Älvsjö industriområde.
- Inom småverkstadstillsynen upptäcktes att ett företag har så pass omfattande verksamheter att de från och med år 2022 kommer att betala fast årlig avgift och därmed ingår i branschen stora verkstäder.
- Exeger Urban Factory fick sitt tillstånd av länsstyrelsens miljöprövningsdelegation.
- Hedin Bil Lunda har flyttat över till branschen för drivmedel/fordonstvättar/depåer eftersom de ökat sina fordonstvättar och Mobility Motors i Bromma har minskat sin verksamhet och räknas från och med år 2022 som en småverkstad.
- Svedbergs lackering har flyttat sin verksamhet från Ulvsunda industriområde till Spånga.
- Under senhösten uppmärksammades förvaltningen på att verksamheter som utför reparationslackering av vägfordon ska klassas som anmälningspliktiga (enligt miljöprövningsförfordningen) om lösningsmedelsförbrukningen överstiger 500 kg årligen. Förvaltningen har fram till dess tillämpat en gammal klassning där gränsen för anmälningsplikt gått vid 5 ton lösningsmedel per år. Verksamheterna, 17 stycken, har nu klassats om, det har dock inte inneburit någon förändring för tillsynen eftersom de flesta verksamheterna redan ingått i förvaltningens löpande tillsyn. Några har sedan tidigare varit

anmälningspliktiga utifrån andra aspekter, exempelvis användning av destillator för återvinning av lösningsmedel eller omfattande fordonstvätt.

Tillsynens positiva påverkan på företagen

Det går inte att enbart använda ovan redovisade indikatorer för att se om tillståndet hos de stora verkstäderna blivit bättre under 2021 jämfört med tidigare år. Indikatorn gällande energi har haft ett utfall på 100 % flera år i rad och indikatorn för kemikalieförteckningar är relativt ny.

Det som istället tydligt märks är att företag som fått ett eller flera tillsynsbesök får en positiv utveckling när det gäller sitt miljöarbete. Praktiska goda exempel på vad som hänt under 2021 nämns ovan under avsnitten Energi och Kemikalier. Verksamheten kommer igång med att ta reda på vilken miljöpåverkan de har och jobbar sedan vidare utifrån det. Vid nästa inspektionstillfälle är det oftast färre brister och inspektionen kan genomföras på ett mer effektivt sätt eftersom förvaltningen och företagen fått ett mer likartat sätt att diskutera kring miljöfrågorna.

Energifrågorna är ett tydligt exempel. Första gången tillsynen tar upp det hos medelstora U-verksamheter så anser många företag att det inte är ett prioriterat område. Vid de efterföljande inspektionerna har kunskapsnivån höjts och verksamheterna visar ett betydligt större intresse och har börjat tänka i nya banor. Stora verksamheter har ofta ett mer aktivt arbete med att energieffektivera sina processer.

Bilaga

Sammanställning av branschens tillsyn (besökta verksamheter) under 2021 samt bedömning av egenkontroll och kemikalieförteckning

Objekt	Prövn.nivå	Godtagbar egenkontroll	Ej godtagbar egenkontroll	Godtagbar kemförteckning	Ej godtagbar kemförteckning	Lämnar miljörapport	Lämnar årsrapport
Ahlstrands Snickeri AB	U	X		Ej bedömd			
Autocity bilskador	U			X			
Bilia Södermalm	U	X		X			X
Bilvårdsspecialisten i Västberga	U	X		X			
Bosch Rexroth Teknik	C	X		X			X
B R Bilverkstad	C	X			X		
Cromtryck	C	X		X			X
Devex	C	X		X			
Dieseltrim i Bromma	U	X		X			
Exeger Urban Factory	C	X		X			
Werksta Västberga	C	X		X			
Hedin Bil Lunda	U	X		X			

Objekt	Prövn.nivå	Godtagbar egenkontroll	Ej godtagbar egenkontroll	Godtagbar kemförteckning	Ej godtagbar kemförteckning	Lämnar miljörapport	Lämnar årsrapport
Hyperion	B	X		X		X	
Kindwalls Skadecenter söder	C	X		X			
KTH Elektrumlaboratoriet	C	X		X			
Mälarlack	C	X		X			
Mobility Motors (Nissan-verkstad)	C	X		X			
Nissan Mobility Motors Bromma	U	X		X			
Orazio Bil & Plåt	U	X		X			
Sandströms Center Spånga	C	X			X		
Sandvik	B	X		X		X	
SnickeriEtt	U	X			X		
Stockholms Bil & Kaross	C	X		Ej bedömd			
Stockholms Reparationsvarv AB	C	X		X			X
Sveaplan Bil Plåt och Lack	C	X		X			
Svedbergs Lackering	C	X		X			

Objekt	Prövn.nivå	Godtagbar egenkontroll	Ej godtagbar egenkontroll	Godtagbar kemförteckning	Ej godtagbar kemförteckning	Lämnar miljörapport	Lämnar årsrapport
Svenska Haland Teknik	C	X		X			
System 3r International	C	X		X			X
Södermalms billackering	C	X			X		
Veho Bil	U		X		X		